

Suomen Maantieteellinen Seura – Geografiska Sällskapet i Finland Toimintakertomus vuodelta 2001

Vuosi 2001 oli Suomen Maantieteellisen Seuran 113. toimintavuosi. Tämä vuosi oli vilkkaan kansainvälisen toiminnan aikaa. Seura osallistui kahden kansainvälisen symposiumin järjestelyihin. Kesäkuun alussa ilmasto-tutkijat ympäri maailman kokoontuivat Turkuun ”Climate change and variability in Northern Europe” -symposiumiin, joka noteerattiin useissa sanomalehdissä. *Terran* teemanumeroon 2001 koottiin tässä ilmastokokouksessa esiteltyjä artikkeleita. Suomen Maantieteellinen Seura on neljännesvuosisadan välein koonnut symposiumin ilmaston muutoksesta vuodesta 1951 lähtien. Vuoden 2001 kokous järjestettiin yhteistyössä Turun yliopiston maantieteen laitoksen ja Globaalimuutoksen tutkimusohjelman Figaren kanssa. Seura kiittää näitä yhteistyötahoja erittäin onnistuneesta kokouksesta, joka huipentui Turun linnassa pidettyihin illallisiin. Elokuussa maantieteen opetuksen tutkijat kokoontuivat Helsinkiin IGU:n (International Geographical Union) opetuskomission symposiumiin ”Innovative practices in geographical education”. Tämän kokouksen järjestelyihin Seura ei osallistunut yhtä näkyvästi, mutta juhlisti kuitenkin opetuskomission kunniajäsenen valintaa kirjalahjoin. Lisäksi monet Seuran aktiivijäsenet osallistuivat järjestelyihin omalla työpanoksellaan. Molemmissa kokouksissa oli yli sata kansainvälistä asiantuntijaa ja molempien kokousten järjestelyjä kiiteltiin runsaasti.

Suomen Kartaston saksankielinen satavuotisjuhlanäyttely jatkoi menestyksestä kiertuettaan muun muassa Essenissä, Berliinissä ja Karlsruhessa professori Paul Fogelbergin johdolla. Suomalaiset toimihenkilöt IGU:n johtoteimissä (professori Markku Löytönen IGU:n hallituksessa ja opetusneuvos Lea Houtsonen opetuskomission puheenjohtajana) lisäsivät suomalaisen maantieteen kansainvälistä näkyvyyttä.

Huhtikuun 11. päivää järjestettiin juhlatilaisuus Turun yliopistossa Seuran uuden kunniajäsenen, akateemikko Olavi Granön kunniaksi. Vuoden 2001 Maantieteen päivät pidettiin Vaasassa. Tapahtuman aiheena oli ”Kaupunki–maaseutu-dikotomia”. Vuonna 2001 Seura päätti palkita *Suomen Kartastolla* ja diplomilla ylioppilastutkinnon reaaliokkeen parhaat maantieteen vastaajat. Kevään kirjoitusten yhteydessä palkittuja oli viisi, syksyllä vain yksi selvästi muita parempi vastaaja.

Vuoden 2001 *Fennia*-sarjan laajasta ja monipuolisesta ykkösnumerosta tuli maailmalta kiittävää palautetta. *Terra* palveli jäsenistöä paitsi kiinnostavilla artikkeleilla, myös tiedotuskanavana. *Terrassa* oli runsaasti kirja-arvosteluja ja yliopisto-opintojen ohjauksesta keskusteltiin vilkkaasti. Seuran jäsenmaksunsa maksavien jäsenten määrä supistui hieman edellisestä vuodesta.

Hallitus

Suomen Maantieteellisen Seuran hallituksen kokoonpano oli vuonna 2001 seuraava:

Puheenjohtaja	Prof. Markku Tykkyläinen
Varapuheenjohtaja	Prof. Markku Löytönen
Sihteeri	Fil. tri Pirjo Hellemaa
Rahastonhoitaja	Fil. kand. Tom Blom

Muut hallituksen jäsenet:

Dos. Lea Houtsonen
Fil. lis. Kai Husso
Jukka Käyhkö, Ph.D.
Dos. Petri Raivo
Prof. Kalevi Rikkinen
Prof. Matti Tikkanen
Prof. John Westerholm

Seuran notaarina toimi edelleen fil. maist. Airi Töyrymäki.

Seuralle valittiin vuoden 2002 hallitus vaalikokouksessa 3. joulukuuta 2001. Seuran puheenjohtajaksi valittiin entinen varapuheenjohtaja Markku Löytönen ja varapuheenjohtajaksi Jukka Käyhkö (molemmat vuodelta 2002). Seuran sihteerinä jatkaa Pirjo Hellemaa ja rahastonhoitajana Tom Blom. Varapuheenjohtajaksi siirtyneen Jukka Käyhkön tilalle valittiin entinen puheenjohtaja Markku Tykkyläinen. Kesken kauden hallituksesta eronneen Kai Husson tilalle valittiin fil. tri Katariina Kosonen. Erovuorossa olleen Petri Raivon tilalle valittiin fil. tri Toivo Muilu, Matti Tikkanen tilalle fil. lis. Olli Ruth ja erovuorossa ollut Kalevi Rikkinen valittiin uudelleen. Muina hallituksen jäseninä jatkavat Lea Houtsonen ja John Westerholm.

Jäsenet

Seuran jäsenmäärä oli vuoden 2001 lopussa 1 029. Seuraan liittyi vuoden aikana 60 uutta vuosijäsentä. Jäsenkunnasta erosi tai jäsenluettelosta poistettiin 75 jäsentä. Seuralle oli vuoden lopussa kuusi kunniajäsentä, joista suomalaisia oli kaksi ja ulkomaalaisia neljä. Kirjeenvaihtaja jäseniä oli vuoden lopussa 59, työjäseniä 198, vakinaisia jäseniä 34 ja vuosijäseniä 732.

Seuran vaalikokouksessa 3. joulukuuta 2001 päätettiin kutsua uusiksi kirjeenvaihtajajäseniksi Association of American Geographers -järjestön toiminnanjohtaja ja IGU:n pääsihteeri professori Ronald Abler sekä professori Frauke Kraas Kölnin yliopiston maantieteen laitoksesta.

Kokoukset

Vuosikokous pidettiin 19. helmikuuta 2001 Tieteiden talossa Helsingissä. Siihen osallistui yhdeksän jäsentä. Vuosikokouksen yhteydessä puheenjohtaja Tykkyläinen piti esitelmän aiheesta ”Taloudellinen vuorovaikutus Suomen ja Venäjän välillä 1990-luvulla”.

Vaalikokous pidettiin 3. joulukuuta 2001 Helsingin yliopiston maantieteen laitoksen uusissa tiloissa Kumpulassa. Kokoukseen osallistui kaksitoista jäsentä.

Toimintavuoden aikana *hallitus kokoontui* yhdeksän kertaa.

Akateemikko Olavi Granön kunniajäseneksi kutsusta juhlistettiin Turun yliopistossa 11. huhtikuuta 2001 järjestetyllä tilaisuudella. Granön ura ansioituneena maantieteilijänä on jatkunut keskeytymättä yli 50

vuotta. Suurin osa hänen töistään on julkaistu *Fenniasa*, *Terrassa* ja *Suomen Kartastossa*. Seuraa tilaisuudessa edustivat puheenjohtaja Tykkyläinen ja sihteeri Hellemaa. Paikalla oli Turun yliopiston rehtorin ja kanslerin lisäksi runsaasti Granön pitkäaikaisia työtovereita. Seura kiittää Turun yliopiston maantieteen laitosta juhlahan tilaisuuden järjestelyistä.

Vuoden 2001 *Maantieteen päivät* pidettiin Vaasassa 16.–17. marraskuuta. Päivät avasi Seuran puheenjohtaja Tykkyläinen, isäntiä edusti vararehtori, professori Kauko Mikkonen. Päivillä esitelmöivät muun muassa professorit Markku Löytönen (“Maantieteen tila ja tulevaisuus – kansainvälinen näkökulma”), Keith Halfacree (“Linking up the rural: information technology and rural futures”) ja Risto Kalliola (“GIS-tekniikka kaupunkien ja maaseudun tunnistamisessa”). Maantieteen päivien illanvietossa 16. marraskuuta ravintola Matildassa Seuran puheenjohtaja ojensi professori Kauko Mikkoselle Ragnar Hult -mitalin tunnustukseksi hänen ansiostaan tutkijana ja Vaasan aluetieteen laitoksen kehittäjänä. Suomen Maantieteellinen Seura kiittää Vaasan yliopiston aluetieteen laitosta hyvin järjestetyistä Maantieteen päivistä.

Julkaisutoiminta

Fennia-sarjan päätoimittajana aloitti vuoden 2001 alussa prof. Markku Löytönen ja toimitussihteerinä fil. tri Mika Tammilehto. Tammilehto siirtyi vuoden kuluessa uusiin työtehtäviin. Tästä syystä Jukka Käyhkö siirtyi vuoden päättyessä Tammilehdon tilalle toimitussihteeriksi. Seura kiittää Mika Tammilehtoa *Fennian* hyväksi tehdystä työstä. Toimitustyön tukena on ollut *Fennian* tieteellinen neuvottelukunta (Editorial Advisory Board). Siihen kuului vuonna 2001 yhdeksän maantieteen eri alojen asiantuntijaa Euroopasta, Yhdysvalloista, Kanadasta ja Australiasta. *Fennia* on Suomen johtavia maantieteen alan tieteellisiä julkaisuja, joka leviää laajalle kansainvälisessä tiedeyhteisössä. Vuonna 2001 *Fenniaan* on tarjottu runsaasti lyhyehköjä artikkeleita. Hylkäysprosentti oli noin 50, mikä kertoo lehden korkeasta tasosta.

Fennian nide 179: 1 sisältää Arild Holt-Jensenin ja Ken Gregoryn Helsingin Maantieteen päivillä pitämät esitelmät. Lehden yhdeksän artikkelia (ss. 1–141) edustavat maantiedettä laajasti, Tammerkosken synnystä saamelaiden ruokakulttuuriin. Niteen kahdestatoista kirjoitajasta neljä oli ulkomaalaisia. *Fennian* nide 179: 2 ilmestyy vasta vuonna 2002.

Terran päätoimittaja vaihtui huhtikuun alussa. Fil. lis. Kai Husso jätti toimen, kun aikaisempi päätoimittaja dos. Pauliina Raento palasi jatkamaan lehden tekemistä. Seura kiittää päätoimittaja Hussoa hänen tekemistään ansiokkaasta työstä. *Terran* toimitusneuvoston johti prof. Markku Tykkyläinen. Toimitusneuvoston kuuluivat myös fil. tri Pirjo Hellemaa, dos. Lea Houtsonen, prof. Jouni Häkli, dos. Atte Korhola, prof. Heli Marjanen, dos. Petri Raivo ja prof. Pentti Viitala. Toimitusneuvosto otti kantaa *Terran* asioihin kahdessa sähköpostikokouksessa, joista toinen koski kirjallisuustoimittajan valintaa ja toinen vuoden 2002 *Terran* teemanumeron aihetta ja vierailevaa toimittajaa. Mika Tammilehdon erottua tehtävästä kirja-arvostelujen toimittajaksi valittiin yhteiskuntat. maist. Anna-Kaisa Kuusisto Tampereen aluetieteen ja ympäristöpo-

litiikan laitokselta. Kuusisto aloitti työnsä kesäkuun alussa, jonka jälkeen kirja-arvostelujen määrä lehdes- sä on selvästi lisääntynyt.

Vuonna 2001 ilmestyi *Terran* 113. vuosikerta, joka koostui neljästä numerosta. Vuosikerran kokonaissivumäärä oli 284. Jokaista numeroa painettiin 1 600 kappaletta. Vuosikerta sisälsi 4 pääkirjoitusta, 11 artikkelia, 7 katsausta, 2 opetusaineistokirjoitusta, 6 keskustelupuheenvuoroa ja 24 kirja-arvostelua. Uutisia ja tiedonantoja -osastossa kerrottiin Suomen Maantieteellisen Seuran ja muiden maantieteellisten organisaatioiden toiminnasta, nimityksistä, väitöksistä ja muista oppinnäytteistä. Kirjoitusten kieli oli pääasiassa suomi, mutta teemanumero sisälsi kolme ruotsinkielistä artikkelia. Muuttuvaa ilmastoa käsittelevän teemanumeron toimittivat prof. Sakari Tuhkanen ja Figaren koordinaattori, tri Jukka Käyhkö Turun yliopiston maantieteen laitokselta.

Terra on johtava kotimaisen maantieteen julkaisukanava, jonka ennakoarviointimenettely takaa sarjan korkean tieteellisen tason.

Suomen Kartaston 6. laitoksen (1999) englanninkielisen version toimitustyö eteni aikataulussa. Kartasto ilmestyy *Fennian* numeron 180 kaksoisniteenä mustavalkoisena vuoden 2002 kuluessa. Laajennettuihin ja ajantasaistettuihin teksteihin liittyvät värilliset kartat julkaistaan lehteen liitettävällä CD-romilla. *Suomen Kartaston* englanninkielistä laitosta toimittavat Pauliina Raento ja John Westerholm.

Vaihtosuhteet sekä julkaisujen ja julkaisutietojen levittäminen

Seuran arkistonhoitajana jatkoi edelleen Kalevi Rikkinen. Seura pyrki toimimaan julkaisujen kehittämisen ja niiden vaihdon kautta suomalaisen maantieteen näyteikkunana ulkomaille. Seuran julkaisujen vaihtotoiminta oli edelleen maailmanlaajuisia. Vuonna 1999 *Fenniaa* lähetettiin 312 ja *Terraa* 150 vaihtokumppanille. Luonnontieteiden kirjaston toiminnan päättyessä Seuralle vaihtona tulevat julkaisut oli sijoitettava uudelleen. Vähemmän kysytty aineisto siirrettiin Kuopion varastokirjastoon ja muut julkaisut pääosin Viikin ja Kumpulan tiedekirjastoihin Helsingissä. Seuran julkaisutoiminnasta tiedotettiin kansainvälisissä tieteellisten julkaisujen kaupallisissa luetteloissa.

Seuran internet-kotisivulta löytyvät englanniksi *Fenniasa* ja *Terrassa* julkaistujen artikkelien tiivistelmät ja julkaisujen tilaustiedot. Lisäksi Seuran sivuille on sijoitettu maantieteen opetusta palvelevaa aineistoa, lista Seuran toimihenkilöistä ja tiedote tulevasta maantieteen tapahtumista Suomessa. Seuran jäseneksi liiyytään yleisimmin verkon kautta.

Yhteistyö Helsingin yliopiston pääkirjaston ja sen Elektra-projektin kanssa jatkui. *Terran* artikkelit ja katsaukset ovat luettavissa sähköisessä muodossa Elektraan kuuluvissa kirjastoissa. Lisäksi Seuran julkaisut löytyvät verkkokirjakauppa Granumin sivuilta.

Kansainvälinen toiminta ja edustustehtävät

Suomen Kartaston saksankielinen satavuotisjuhlanäytely jatkui Skandinavian-Page -messuilla Essenissä 17.–18. marraskuuta 2001 ja seuraavana viikonloppuna Ber-

liinissä. 13. joulukuuta näyttely avattiin Karlsruhessa. Emeritusprofessori Paul Fogelberg kävi pystyttämässä ja purkamassa näyttelyt sekä pitämässä kussakin avajaisesityksen. Seura kiittää professori Fogelbergia tästä suuresta ponnistuksesta, joka on tehnyt suomalaista kartografiaa tunnetuksi Euroopassa. Näyttelykierros jatkuu edelleen. Vuonna 2002 ovat vuorossa Wien maaliskuun toukokuussa ja sen jälkeen Budapest.

Vuonna 2001 Suomessa järjestettiin kaksi kansainvälistä kokousta. Seura oli mukana yhtenä järjestäjänä Turussa 6.–8. kesäkuuta 2001 pidetyssä ”Climate change and variability in Northern Europe” -symposiumissa. Seura tuki myös IGU:n opetuskomission symposiumin ”Innovative practices in geographical education” järjestelyjä 6.–10. elokuuta 2001 Helsingissä. Kumpaankin kokoukseen osallistui yli sata kyseisen alan asiantuntijaa eri puolilta maailmaa.

Seuralla oli toimintavuoden aikana jäsenyys tai edustus myös seuraavissa organisaatioissa ja tilaisuuksissa:

- Euroopan maantieteellisiä seuroja yhdistävän EUROGEO-järjestön jäsen
- European Standing Conference of Geography Teachers' Associations (EUROGEO) -järjestössä Seuran edustajana Lea Houtsonen
- European Network for Geographical Education (ENGE) -työryhmässä Lea Houtsonen
- European Association of Science Editors (EASE) -järjestössä Markku Löytönen
- Kansainvälisen geomorfologijärjestön kokouksessa Tokiossa Matti Seppälä
- Maantieteen päivillä Vaasassa 16.–17. marraskuuta Markku Tykkyläinen
- Maantieteen kansainvälisen unionin (IGU) Suomen kansalliskomiteassa Markku Löytönen, joka valittiin myös kansalliskomitean puheenjohtajaksi. Varajäsenenä Seuran ja kansalliskomitean sihteeri Pirjo Hellemaa
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosikokouksessa 30. maaliskuuta Markku Löytönen, varalla John Westerholm. Löytönen kuului valtuuskunnan hallitukseen
- Tieteellisten seurain valtuuskunnan arkistotyöryhmän puheenjohtajana Kalevi Rikkinen
- Suomen tiedekustantajien liiton vuosikokouksessa Mika Tammilehto
- Suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunnan tietokirjaosastossa Kalevi Rikkinen, varalla John Westerholm
- Ikiroutatutkimuksen ja -tekniikan Suomen kansalliskomitean jäsenenä Matti Seppälä
- Sveska litteratursällskapet i Finland-seuran jaostossa ”Delegation för den svenska litteraturens främjande” John Westerholm
- Suomen Akatemian biotieteiden ja ympäristön tutkimuksen toimikunnan jäsenenä Markku Löytönen
- Seuran hallituksen jäsen Jukka Käyhkö johti kesäkuussa 2001 Turussa järjestetyn ”Climate change and variability in Northern Europe” -symposiumin järjestelyjä. Symposiumin ohjelmatoimikunnassa Seuraa edusti Pirjo Hellemaa.
- Seuran hallituksen jäsen ja IGU:n opetuskomission puheenjohtaja Lea Houtsonen vastasi Helsingissä elokuussa 2001 kokoontuneen ”Innovative practices in geographical education” -symposiumin järjestelyistä.

Talous

Seura sai vuodeksi 2000 Suomen Akatemialta 140 000 markkaa julkaisutoimintaan ja kansainvälisiin jäsenmaksuihin. Avustusta käytettiin *Fennian* ja *Terran* julkaisemiseen. *Fennian* hinta oli ulkomaille tilattaessa 250 markkaa, kotimaassa 200 markkaa. Jäsenhintana oli 100 markkaa. *Terran* hinnat olivat 180, 160 ja 70 markkaa, vuosijäsenmaksun kanssa yhteensä 140 markkaa.

Kansainväliset jäsenmaksut kasvoivat vuonna 2001. Seuran järjestötoimintaa rahoitettiin jäsenmaksuista kertyneillä tuloilla. Jäsenmaksun suuruus oli 70 markkaa. Jäsenmaksunsa maksaneiden jäsenten määrä väheni 29:llä vuonna 2001, mikä haittaa järjestötoiminnan raottamista.

Seuran tilintarkastajina toimivat fil. lis., lehtori Jorma Pietala Helsingin kauppar korkeakoulusta ja kauppat. lis., johtaja Riitta Kosonen Venäjän ja Baltian tutkimuskeskuksesta. Varatilintarkastajiksi valittiin fil. maist. Jaakko Kähkönen ja fil. lis. Juhani Virkanen. Aikaisemat tilintarkastajat kauppat. maist. Tytti Oukari ja fil. lis. Reijo Ylönen ehtivät toimia Seuran hyväksi yli kymmenen vuotta. Seura kiittää heitä tästä pitkäaikaisesta työstä.

Loppukatsaus

Seuran toimintavuotta 2001 luonnehti vilkas kansainvälinen toiminta. Seura oli esillä Turun ilmastokokouksessa ja *Suomen Kartaston* näyttelyssä Saksassa. Seuran edustajat toimivat aktiivisesti kansainvälisissä järjestöissä. Myös odotettu *Suomen Kartaston* englanninkielinen laitos tekee osaltaan suomalaista maantiedettä tunnetuksi maailmalla. Kartaston toimitustyö on hyvässä vauhdissa.

Vuonna 2001 juhlittiin kahta ansioitunutta maantieteilijää: Turussa Seuran uutta kunniajäsentä, akateemikko Olavi Granötä ja Maantieteen päivillä Vaasassa Ragnar Hult -mitalin saajaa vararehtori Kauko Mikkosta. Kumpikin on työskennellyt pitkään suomalaisen maantieteen opetuksen ja tutkimuksen edistämiseksi.

Terran lukuisat uutiset, kirja-arvostelut ja loppuvuoden vilkas keskustelu ovat lisänneet lehden kiinnostavuutta. Lukijoilta on tullut kannustavaa palautetta. Myös *Fennian* 2001 ykkösniteestä on tullut paljon myönteistä palautetta varsin arvovaltaisilta tahoilta, muun muassa *Professional Geographer* -lehden ja *Annals of the Association of American Geographers* -lehden entisiltä päätoimittajilta. Seuran molemmissa lehdissä julkaistavaksi tarjottujen artikkelien hylkäysprosentti oli korkea. Tutkimuksia tarjottiin runsaasti ja toimittajilla oli mahdollisuus valita vain parhaat artikkelit julkaistavaksi. Tämä piti yllä lehtien korkeaa tasoa ja toivottavasti myös lisää tilaajien määrää.

Suomen Maantieteellinen Seura haluaa kiittää jäseniään sekä kaikkia niitä yhteisöjä ja yksityishenkilöitä, jotka toimivat vuoden 2001 aikana Seuran sekä sen tarkeutusperien ja toimintahankkeiden edistämiseksi.

PIRJO HELLEMAA

SMS:n sihteeri